

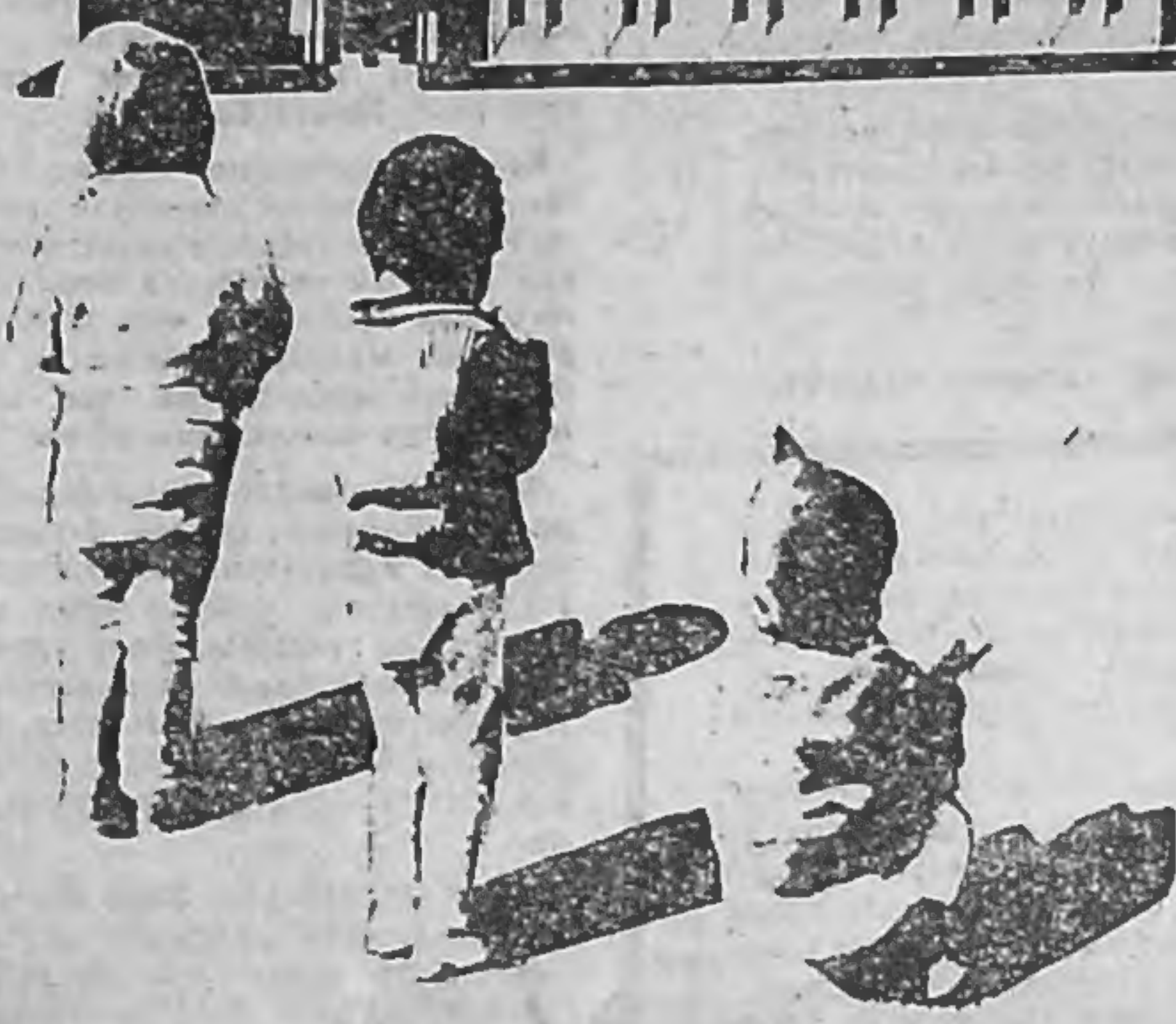
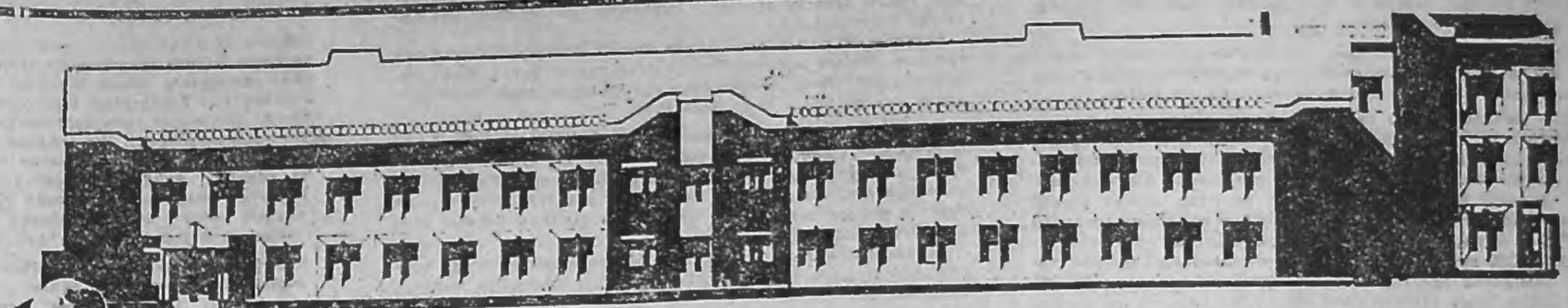
Зуряадай Залуушуул

ТАВТЭ
1991 ОНОЙ
ОКТАБРИЙН 1-НЭЭ
БҮРЯАД ХЭЛЭН ДЭЭРЭ
ОРШУУЛАГДАЖА ГАРАНА

Суббото,
апрелийн 28,
1990 он
№ 17 (7097)

БҮРЯАДАЙ КОМСОМОЛ ОЙ ОРГАНИЗАЦИЙН ОРГАН

Сэн 5 мүнгийн.

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ХҮН ЗОН ДҮРБЭН ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА ПОЛИТИЧЕСКЭ БОЛОН АЖАЛАЙ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ ГАРГАЖА, ХҮҮГЭДЭЙ ТОМО БОЛЬНИЦА БАРИХЫН ТУЛА СУББОТНИГУУДАТ ХАБААДАЛСАЖА, МҮНГЭ ОЛОНО. ЭНЭ ХУГАСАА СОО ХОЕР МИЛЛИОН ТҮХЭРИГ СУГЛУУЛАГДАА. ЭНЭМНЭЙ ЕХЭ ГҮ, АЛИ БАГА ГҮ! ГОРОДОЙ ХҮН ЗОНОЙ. ГАРГАН ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ БОЛЬНИЦА ТҮРГЭН БАРИЛГАДА НҮЛӨӨЛХЭ ГҮ! СЭХЫНЭ ХЭЛЭХЭДЭ, СУББОТНИГУУДАТ ХҮДЭЛЖЭ ОЛОН МҮНГЭНЭЙ БОЛЬНИЦЫН КОРПУСУУД БОЛГОГДОЖО БАЙНЭН ХААНА ХАРАЛТАЙБ! ЭНДЭ ТАБИГДАНАН АСУУДАЛНУУДАТ ХАЯНУУ ҮГӨӨД ТУРШАНУУДИ.

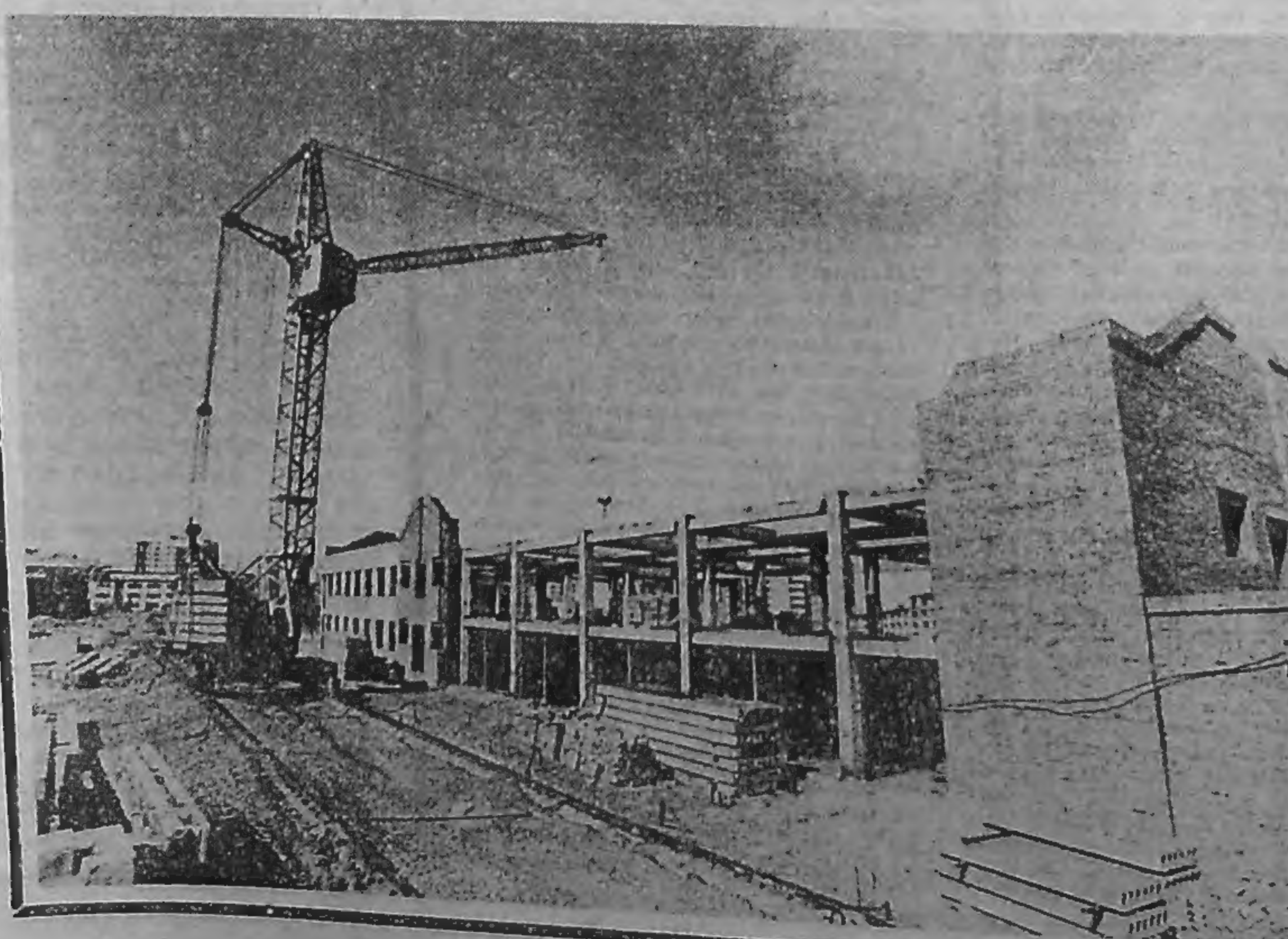
НИЛЭЭД ехэ больница барихын тула хоер миллион түхэриг гээшэмнай бага. Тэрэнэй сметнэ үнэ сэн 10 миллион түхэриг юм. 4 жэлэй туршада оройдоол хоер миллион түхэриг хүдэлжэ олоо хадамнай үшөө 16 жэл хэрэгтэй болохо. Зүгөөр больница түсэбэй ёһоор 1992 ондо тушаагдаха ёһотой. Энэмнай гэхалтайл. Эхээнхээ гадна, субботнигто хүдэлжэ олоон мүнгэн найдалгүй. Юундэб гэхэдэ, тэндэ миллион түхэриг гү, али оройдоол нэгэ түхэриг хүдэлжэ олоходо болохо. Тимэһээ больница барилгада «Москва сөрөө мүнгэ номолно» гэжэ манда хэлээ. Тимхэдэ манай хүсэл оролдолгоһоо дундыдангүйгөөр барилга өөрынгөө ябсаар бодхоогдожол байна бшуу. Эндэ манай эдэбхи үүсхэл ямаршье нүлөө үзүүлнэгүй. Тээдшье барилгын счедто эльгээхэн мүнгэн «хорһон» лэ. Тэдэ товарна хангалгаар бэхжүүлэгдэнэгүй. «Жилгражданстрой» трестын 4-дэхн СМУ (генподрядчик) «Москвагай үгэхэн» соол хирписэ, цемент абаха болоно. Хэлсээнэй ёһоор барилгын материалнуудые худалдажа абахын тула «инитын мүнгэ» хэрэглэжэ болохогүй юм ха. Тимхэдэ «инитын мүнгэ» барилгын ябасые түргэдхэжэ шадахагүй. Барилгашад энэ мүнгэндэ ямаршье хабаагүй юм байна. Сэхынь хэлэхэдэ, тэдэ энээндэ анхарха сүлөөгүй. Барилгын управлени больницаһаа гадна, үшөө табан объект бариха, тэдэнь бултадаа ашаглалгада оруулагдаха. Энээн дээрээ гол хүсээнэй хайшаа ошохо байнэнь ойлгобо ёһотой. 4-дэхн СМУ хүсэтэй подразделени гэжэ хэншье арасагүй, тэрэ жэлдээ 6 миллион түхэриг ашагладаг. Зүгөөр больница тэрэнэй ори ганса объект бэшэ гэжэ хараада абалсаха хэрэгтэй. Субботнигто ямаршье хабаагүй шалтагаанууд эндэ оролсодог байна. Эндэһээ эхилжэ, тобшолол хэбди.

Энээнхээ уламжалал, больница өөдөө ургана бэшэ бшуу. Иимэ объектууд гансал эдэбхи үүсхэлэй үндэһөөр бодхоогдохогүй, харин тэдэ түсэбтэ оруулагдахтай гэжэ бултадаал хайнаар мэдэдэг хабди. Хүшэр байдалые хэрэглэн, юундэ хүнүүдээр зугаа наада хэнэбиди! Томо ехэ больница байгааһыё наань, тэрэнине барихын тула городской бүхы хүн зонине хүлгүүлнэһэй хэрэг бии гүл! Тээдшье маанадай хүсэл оролдолго больницые ашаглалгада оруулгыё түргэдхэжэ гэжэ мэдэһээ хэ хэмбиди.

Субботнигой үдэр би нилээд олон хүнүүдтэй хоёрэлдөөб. Тимхэдэми тэдэ нигэжэ хэлээ: жэшээлхэдэ, маанадай хирписын заводто хүдэлжэ, саарһан мүнгэ бэшэ, харин барилгын материал больницын жасада эльгээжэ наамнай, дээрэ байгаа. Хаа хаанагүй нимэрхүүл наамжатай. Заримашуул барилга дээршье ажалладаг гэшэ. Барилга дээрэ хүдэлхын аргагүй байгаа һаа, городоо болбосон түхэлтэй болгоходо хамаагүй бшуу. Дворнигуудта даалгажа үгтэхэн участогүүд дээрэ бэшэ, харин комхозой огтошье анхардаггүй талмайнуудые арилгахы, сэрбэрлэхэдэ болохо. Иимэрхүүгээр ажал эмхидхэбэл, хүнүүдтэһье ойлгосотой байха нэн.

В. ВЛАДИМИРОВ.

субботнигой мүнгэн

Үгэ, би субботнигуудые буруушаана бэшэб, харин субботнигой үедэ хэды шэнээн ажал хэгдэб, хэды мүнгэн орооб гэжэ хүн бүхэндэ ойлгосотой байхын тула «ажалай үүсхэлые» зүбөөр хэрэглэхэдэ болохо бшуу.

Тэрэл больница абаад хараабди. Бидэ бултадаа тэрээн тухай бэшэнэбди.

БЭЛЭГГҮЙ

Бурладай комсомолой организацин деле-
гадууд ВЛКСМ-эй ХХI съезднээ бусаа

Манай делегадуудыг хэншье гомдохогоогүй гэж эртээн-
хээ хэлэе. Юрэл ВЛКСМ-эй ХХI съезд өөрийнхөө делегадууд
болон айлшадта хоморой шухаг бэлэгүүдье бариха гэж
оролдоогүй. Тээд үнгэрхэн жэлнүүдэй ёно заншалнууд үнгэ-
рэн ошоо ха юм даа. ХХI съезд удаан мартагдахагүй. Урдахи
жэлнүүдтэ үнгэргэгдэн съезднүүдтэ орходоо мартагдахагүй
үйлэ хэрэгүүд, үгэ булалдаанууд олон байгаа.

Мүнөө мүнэн тоотой гэж заагдадаг болонхой. Ингэж
съезд үнгэргэлгэдэ ВЛКСМ хоёр миллион түхэриг гаргашалаа
гэжэ түрүүшээр сонсохогодон байна. Харин урдахи жэлнүү-
дэй комсомолой хуралдаануудыг үнгэргэлгэдэ нилээд эхэ
мүнэн гаргагдадаг байжа болоо. Съездн нэгэ минута 170
түхэригэй болодог байгаа ха юм. Юрэдөө энээн тухай бодоод-
шые үзэхэн бэрхтэй байна.

«Саггээшэ мүнэн» гэнэ американ оньһон үгэ ханаанда ороод
хихо юм. Магад тиймэһээ делегадууд микрофоноор үгэ хэлэ-
хэ гэжэ ушар ухаангүй оролдоншыггүй байжа болоо.

Харин өөһдүнхидтөө тэдэнэр нимэрхүүгээр хоорөө:

Асуудал: КПСС-эй ЦК-гай ороной бүхн коммунистуудта
хандажа бэшэн нээл бэшгэ съезддэ сугларашадан ан-
хал хандуулаа. Комсомолой съезд энэ нээл бэшгэтэ яма-
раар хандаа? Бурладай делегадууд ямараар дуугаа үгөө?

Александр Елгин, ВЛКСМ-эй Улаан-Удун горкомой нэгдэх
секретарь: Делегадууд бүхн тоогой найманай нэгэ хуби гэ-
хэ гү, али 200 хүн олонхидоо ондоо ханамжатай байбал, тэ-
рэнээ хамгаалха эрхтэй гэнэ шиндхээрн съезд дээрэ аб-
тан байна. Бидэ «Тухай ханамжа» гэжэ нэртэй шиндхээр-
рин түлөө дуугаа үгөө хэмди. Тэрэн тухай «Комсомольская
правда» газетдэ бэшгэдэ хэн.

Асуудал: ВЛКСМ-эй ХХI съездн хүдэлмэридэ партин ЦК-
гай секретарь Е. К. Лигачев хабалдаа. Тэрэ комсомолуудай
урда үгэ хэлэхэдэ, Союзай ажахын тоосоомой ажал хэрэгүүд
болон тэрэнэй предпритинуудай ямар налог түлэхэ бейһон
тухай тэмдэглээ. Энэ талаар танай ханамжа ямар бэ?

ФЕЛЬТОН

ГАЙХАЛТАЙ ЗҮҮДЭН БАЙШОО

Заримдаа гайхалтай, ухаан заяанда орошогүй зүүдэн үзэгдэдэг лэ. Хаа-
нааа нимэ зүүдэ зүүдэлдэг гэшэ бидн! Хэзээдэшые сүүдтэ хабалда-
ска үзөөгүй аад, нимэ зүүдэ харахада гайхалтай. «Улаан-Удэтранстрой»
трестн хүдэлмэрилэгшэд өөрийнхөө эрхилэгшэ А. И. Калишевский тушаа
сүүдтэ мэдүүлгэ үгөө юм ха. Тийгээд нүхэдэй сүүд боложо байна гэшэ.
Хашхараалдаан, уйлаалдаан, хүлсэгтэ, бэлин шэбшэг хэлэхэшые ушарнууд
дайралдаан. Сэхэны хэлэхэдэ, эндэ суглархан хүнүүдэй нэрэ нилээд үг-
дэлэхэй даа. Би өөрөөшье ханаагаа эхээр зобонхондоо, зүрхэмни доно-
лон, хүлгэ гарни халганахадал гэнэ. Энээнһээ боложо, олохон үзэгдэлнүү-
дые толгойдоо бүхөөр хадуужа абаагүй гэшэ хаб. Гэбэшые адвокатай
хэлхэн үгэнүүд толгой соомни ябалаатай бүхөөр хадуугдаа. Тон эхээр
гайханандаа, энээн тухай таакадта хооронжэ үгэхээн яаранаб.

«Эрхэтэд нүхэдэй сүүдэй судьянар!»
— гэжэ хэлээд, адвокат зал соогуур
дээрэлхүүшгээр шэртэн хараад, үгээ
үргэлжэлүүлбэ. — Мэнэ хаяхан трестн
уур сулалар орьелон бусалһан олонийн
хэндэшые туһагүй үгэ хэлэхэны
шагнаабди. Гэмнэн баримтанууды
нэгэ нэгээр хаража үзэхынгөө урда тээ
(Мисовойдохи ажахын корпус мэтэ)
ингэжэ хэлэхэ хүсэлтэйб: нүхэдүүд, энэ
сүүд үнгэргөөшөгүй һаа, болохол бай-
гаа. Энэ хоб-жэбэ гэрһээ гарганаһай
хэрэггүй бэшэ гү? Хэрбээ олонийтын
Александр Иосифовичтэ асуудалнууд-
тайгаа хандаа һааны (трестн ахмад
инженер нүхэр Сидоркин сэсэн зааба-
ри үгэнэл), энэ хэрэг сүүд дээрэ хара-
жа үзэгдэхгүй байгаа еһотой. Хоб-жэ-
бэ гэрһээ гаргахын орондо олонийты
өөрынь алишэлэн харуулха байгаа.
Мини хамгаалагша хоб-жэбтэ дуратайл
хэбэртэйгшэ. Тээдшые тэрэ энэ хэрэгтэ
хамалтай бэшэ.

Тийхэдэ нүхэр Калишевскийн юмн гэ-
жэ гэмнэнб! Эгээл гол шухалаһаа —
ажалһаа эхилхэмни. Александр Иосифо-
вич хоер жэлэй урда тээ нэгжг түрэмэ
онол органуудай ашаар эрхилэгшэ бо-
лоод, трестн ажал урагшагүй байдал-
да оруулаа, нэрэ хүндэтэй хүнүүды
бэе тээшээ татана, гэхэ мэтээр тэрэни
гэмнэхэ оролдоно. Тэрэнэй нэрэ хүндэ-
тэй хүнүүдтэй худэлхэдэны хүшэр, тий-
мэһээ тэдэни ажалһаа гаргахын баа-
дана. Энэмэй еһотойл демоги болон
нол! Аюулгүй техникэ сахидга таһагай-
хид эндэһээ тэрэдээ хүсэлтэй юм ха.
Тээд юм болооб! Тэдэни ингэжэ мэ-
хэлээ: худэлмэрилэгшэдэй тоо 10-һаа
6 хүн болотороо үсөөрүүлээд, нийдуул-
һанай өһоор, салин хүлһоны нэмэггээ-
гүй. Тийгээд аяар 10 мянган түхэриг өл-
мөө! Энэ минн хамгаалагшын гэмтэй
эзэн байһы харуулнагүй гэшэ гү! По-
дьемио кранууд унажал байг лэ, тү-
мэр тэдэа гэдэ ашаха нэм. Сэхэны хэ-
лэхэдэ, «кадриууды нэмэлгэ» гэнэ
үгэ намда һайшаагданагүй, тэрэ бодото
байдалда тааранагүй! Александр Иоси-
фович кадриууды шэлэн оложо абажа
байвал, тэрэ социальн асуудалаар
орлогшын, тэрэл асуудалаар инженерые
(хоморой шухаг юмны бэдэрн оло-
ш), өхтөрүүды, канцелярин на-
челингы нэмжэ абаа. Ингэжэ шүүм-
жалһын орондои нюуса бэшэ, харин эгээ-

лэй юрын канцелярин начальник бай-
һанин халагламаар. Хэрбээ нимэ бай-
гаа һаа... Зүгөөр тэрэ энэ хэрэгтэ хам-
тай бэшэ.

Барилга-хабсаралгын худэлмэринүүдэй
шанары хинан шалгахы албанин трес-
тнээ үсэдхаа гэжэ нүхэр Калишевскийн
эмэлнэ. Дүршэлтэй бэрхэ мэргэжлэг-
дые албанһаа «наминжархөө» юм ха.
Түрүүшээр харахада, нимэ шэнгээр на-
нагдаха. Баримтанууд тэд ондоо бодол
түрүүлнэ. Баримтанууд юу гэршэлэн ха-
руулнаб! Үнгэрхэн жэлэй апрель һарада
комисси трестдэ барилга-хабсаралгын
худэлмэри доогуур шанартайгаар хэгдэ-
н гэнэ тошоолол хээ хэн. Эдэ асуу-
далнууд трестдэ шанары хинан шалга-
даг таһагаа (таһагай начальник Н. С.
Перелыгина) бэшэ хэншье ханааа зо-
боодоогүй. Хоер харын үнгэрөөгүй бай-
хада, КЗОТ-ой дүрим эбдэхэ зуураа,
Перелыгинаа доогуур тушаал эзэлдэг
боложорхобо. Нүүлээрнэ статгай
өһоор, тэрэни хэдэн дахин ажалһаан
гаргаһаар нэдээ. Нүүлэй нүүлдэ тэрэ
өөрөө (тэрэнтэй хамта таһагай үшөө
нэгэ худэлмэрилэгшэ) ажалһаа гаража
ябашоо.

Хэрбээ Перелыгинай худэлмэри ша-
нар муутайгаар хэгдэн гэжэ доккладной
бэшжэ халаха хандаагүйдэны, арадай
хиналгада хандахаб гэжэ занхаданы,
минн хамгаалагша яаха еһотой бай-
гааб гэжэ эрхэтэд нүхэдэй сүүдэй су-
дьянар хэлэхэ үгт! Эндэ хоер арга
байгаа: нэгэни дутагдалнууды үсэд-
хаха гү, али, үгы габал, Перелыгинаа
ажалһаан гаргахы. Александр Иосифо-
вич хоердохи аргынь шэлэб, энэшые
тэрэнэй эрхэ юм бээ. Тээдшые таһаг
худэлжэ үргэлжлөөр, начальнигтай
байһаар заанда. Л. В. Буянова шанары
шалгахы тухай муртэй юмэ мэдэхгүй
гэжэ хэншьеб зал сооһоо хашхарба...
Тиймэ даа, тэрэ урдандаа нормирован-
цоор худэллэ. «Жилграждстрой»
трестн нимэрхүү таһагай начальник
В. П. Бириковаа нүхэртөө зүбшэл заа-
бари үгт гэжэ гуйхадэмнай, хэндэ хи-
налта нийдхаа байһынь мэдэхэдэ,
тон өхээр гайхашоо бэлэй. Энэ хэрэгт-
нэй аяабтар харуусалгатай юм лэ.
Тээд юм болооб! Л. В. Буянова хүндэ-
тэй болонхой, хүнүүдтэ найдадаг болол
гэжэ нүхэр Сидоркин хэлэб. Сэхэны
хэлэхэдэ, хожомоо элдэб хүлэгдээгүй

Сергей Бобрыш, БАМШ-гэй мэдээсэлэй-тоолол гаргалгын
түбэй инженер-электрик: Комсомолой предпритинууд хүнгэ-
лэтнүүдтэй байха ээрэгтэй гэжэ Егор Кузьмич тэмдэглээ
һэн. Залуушуулай экономикын партин, ажалшад дэмжэн-
дэ баярланабди. Гэбэшые ороной Верховно Совет энэ талаар
эсэсэй шиндхээрн абаха байна.

Асуудал: Зүбшэн хэлсэгдэн олон дурдахалнууд сооһоо
автономи гэхэ гү, али АССР-эй комсомолой организацинууд
тухай асуудал онко һуури эзэлнэ.

Баго Пугинцев, Ахын районной «Найрамдал» колхозой эконо-
мист: Манай делегаци зал соо Яхадэй делегадуудтай суг
һуугаа. Ингэжэ бидэ тэдэнтэй зүбшэн хэлсэгдэн удаа тус
асуудал тушаа ханамжа хэлэхэнь ВЛКСМ-эй Яхадэй об-
комой нэгдэхэ секретарь А. Федотовто даалгашаабди. Тээд
энэ талаар асуудал тодорүүлхын тула нэгэ дуугаар гээгдэ-
шообди.

Асуудал: Сергей Бобрышай гарва үргөө һаа, асуудал шинд-
хэгдэхэ байгаа гэжэ ойлгообди. Тээд юнда Сергей нимэ
шиндхээрн абаха дурагүй байгааб!

С. Бобрыш: Түргэн юмэн доомай бэшэ байдаг гэжэ мэдэ-
хэ хэрэгтэй. Иимэ шухала асуудал тэрэ дары шиндхээрн шада-
хагүй хэмди. Мүнөө тухай комисси байгуулагдажа, тус асуу-
дал тушаа зүбшэн хэлсэхэ. Нүүлээрн лэ тошололнууды
хэгдэ болохо бшуу.

Асуудал: Съездн делегадууд ганса бэлэгүүдгүй бэшэ, мүн
съездн абаһан документнуудгүй гэр гэртээ бусаа. Иимэ до-
кументнуудгүйгөөр комсомолой организацинуудай секретарь-
нарта хүшэр байха гэжэ ханамжа.

Сергей Еремчук, азиационно заводой НТМ-эй түб: Доку-
ментнууды үшөө дахин зүбшэн хэлсэгдэ, тэдэни алдуу-
гүйгөөр найруулгада эхэ саг гараха. Даб дээрэ «Комсомоль-
ская правда» комсомолой ажалшадта энэ талаар туһаламжа
хүргэхэ. Мүнөө тус газрын хуудалһада съездн баталан аба-
һан Устав толилогдоо.

Асуудал: Комсомолдо худэлжэ байһан коммунистууд ком-
сомолой түлбэри түлэхэ ёһотой гэнэ дурдахалда та ямараар
хандаһааб?

Андрей Колодин, Джидакомбинадай комсомолой комите-
дэй секретарь: Би энэ дурдахалы дэмжэхэ байнаб. Ушар юуб
гэхэдэ, нийтэ-политическ организацида олон жэлдэ худэлжэ
байһан хүнүүд тэрэнэй һандэ эдэшые оруулаагүй байха юм.
Тиймэһээ үрмэс түлэхэ хэрэгтэй бшуу. Үнгэрхэн жэлнүүдэй
алдуу эндүүнүүдые дабтаха ёһогүйбди.

Манай корр. Н. ДАШИЕВ материал бэлдэб.

ушарнуудтай дайралдахгүйн тула бээ-
даагад, бүхн юмны бүхэлхэны өрээ-
дүйн ажаһуугшадта зүбшэхэ, зааха бай-
наб. Барилгын 40—60 процентын найда-
тай юм ха, газарай худэллөө һаа, юм бо-
лохоб! Тээд тэрэ энэ хэрэгтэ хамалтай
бэшэ.

И. Г. Вербановай хүтэлбэри доро ажа-
хын тоосоомой учесток тушаа хэлхэн
олонийтын гомдолнууд ехэл таагүй
шэнги байгаа. Учесток байгуулагдаһан
саһаа хойшо хөхөд жэлэй туршада трес-
тые 59 мянган түхэригэй гарзада оруу-
лаа, харин Вербанов хэлсэгдэхын орон-
до ондоо ажалда оруулагдаа. Зүгөөр
юундэ бултадаа тэрэл Сидоркинине ша-
наха хүсэлгүй гэшэбтэ! Вербанов шэн-
ги нимэрхүү бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд
трестдэ 60-адышы хүн болохгүй гэжэ
тэрэ хэлэб. 60 бэшэ, харин 200-гад
болобо гэжэ олонийтэ баярлаха ёһотой
бшуу. Үгы габал, үни хада халархай үм-
дэтэй яаха хэмди. Тресты даагшаһаа
бүхн юмэн дулдыдаха байна гэжэ Сер-
гей Васильевич үргэлжэлүүлбэ. Энэмэй
зүбшые байжа болохо. Нэгэ минн та-
нил нимэ асуудал тушаа хоерлөөнэй
гархадэ, ингэжэ тэмдэглээ: нэгэ тала-
һаан харахада, хүн зогсожо байһан шэн-
ги, нүгөө талаһаан һуужаһы байһан
шэнги. Тээд хаана һуужа байһан шэн-
гээр харагдааб гэхэдэ, түрмэдэл ааб
даа... Элдэб хонжоо наймаа, хардалга
гүрдэлгэ, хүлгэй болон хуурмаг ябадал
гарганаһынгаа түлөө шангаар хэлсэг-
дэхэш... Аршаан болон Орешково
тохсонундаа беригдажа байһан капи-
тальна-гаражууд тухай хэлэнэ бэшэб.
Ямар материалнуудар гаражууды ба-
ринаб гэжэ дурдаа яахамнай...

Гэр байранууды өөһадынгөө дураар
хуваарилга, дээгүүр доогуур хоморой
шухаг мебель, андоо гэхэ мэтэе худэл-
далга таһалдаха бэшэ. Хэрбээ бүхн юм-
мэнэй элбэг дэлбэг байгаа гэшэ һаа,
Александр Иосифович трестн урдаа
хаража ажалшан гэшэб гэжэ үбсүүгээ
шаажа, энэ тэрэ шухаг юмэ бултанһаа
гүрүүн абахааа оролдохгүй хэн. Инхэ-
дээ хүндэтэ эрхэтэд, мүнөө байһан си-
стемэ бүхн юмэндэ эзмэтэй болошоно.

Эгээн һүүлдэ ямар юмэн тушаа хэ-
лэхэе ханаабын гэхэдэ... Минн хам-
гаалжа байһан хүн Тобольско хунгуу-
лын округһоо Бурладай АССР-эй ара-
дай депутадта кандидатаар дэбжүүлгэ-
дэнхэй гэжэ таанад мэдэнг. Юундэ тү-
рэл коллективһэны бэшэ, харин тэд он-
доо газарһаа дэбжүүлхэ болооб гэжэ
зарим уншагшаднай дурга гутажа ма-
гадгүй. Тээд Александр Иосифовиче
түрэл коллективһэны һайн мэдэхэ ха юм.
Энээгээр лэ бүхн юмэн элбэг бэшэ
гү...

Тресты даагшын уялга дүүргэшые
депутадар хунгадааһы болохо. Тий-
мэһээ тэрэндэ болгоомжотойгоор хан-
дагы, тэрэн руу шулуу шэдэ һаат-
най, хойшолонтойшые байжа магадгүй.

Эсэсэй шиндхээрн абаһы хүлэ-
жэ шадабагүй. Юундэб гэжэ гү! Тээд
һэршөө ха юмбиб. Энэмэй юрын лэ
зүүдэн байшоо.

В. ЛЕОНОВ,
манай корр.

БУРЛАДАЙ АССР-ЭЙ АРАДАЙ
ДЕПУТАДУУДАЙ ВЕРХОВНО
СОВЕДЭЙ СЕССИДЭ
ХАБААДАГШАДТА СОЕЛОЙ БОЛОН
ИСКУССТВЫН
ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ
ХАНДАНАН

ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэдүүд депутадүүд!

Энэ үедэ Таанад манай республи-
кын социальн-экономическ болон
соелой ажабайдалай эгээл шухала
асуудалнуудар шиндхээрнүүды
баталан абажа байнат.

Бурладай АССР-эй хүн зоной болон
үе сагай бодото эрилтэнүүдтэ харюу-
сама гол шухала, холын хараатай зо-
рилгонууды бэлүүлхын тула соелой
болон искусствын эмхи зургаанууды
саашадан хүгжөөх, энэ албанай нү-
лөөе үргэдэхэ, мартагдаһаан кини-
тэ соелой, арадай заншалнууды
һэргэхэ, зохоохы ажалтанай хүс-
нүүды нэгдүүлхэ асуудалнууд Бур-
ладай олонийтын ханааа зобооно.

Энээнһээ уламжалан, республикын
соелой министрестын худэлмэрике
үндһөөрн хубилгахы саг хүрэхэ
эрээ гэжэ ханаа байнабди.

Кандидатуранууды зүбшэн хэлсэ-
һэнэй удаа соелой министрэй тушаал-
да РСФСР-эй габьяата артист, Бурла-
дай АССР-эй театральна ажал абуу-
лагдаһай холбоомой правленин тү-
рүүлэгшэ Майдари Хайдапович Жап-
хандаевай кандидатура тои таара-
маар гэнэ шиндхээрн абаа.

М. Х. Жапхандаевай кандидатуре
республикнай соелой болон ис-
куствын худэлмэрилэгшэдэй эдбхи-
тэдэй суглаан (байгша оной апре-
лын 13-да үнгэргэгдэн) дэмжээ.
Ганса Жапхандаевай кандидатура бэ-
шэ, мүн нүхэд Ю. Н. Мадуря, Б. С.
Дугаров болон Е. Ц. Цыденовагай
кандидатуранууд дурдахадан бай-
на.

М. Х. Жапхандаев Хоца Намсарае-
вай нэрэмжтэ академическ драмын
театрта 21 жэлэй туршада худэлжэ,
зохоохы ажалай баян дүршэлтэй бо-
лдон хүн. Тэрэ Ленинградтай театр,
хүгжэм болон кинематографин ки-
нститут дүүргэнһынгээ удаа драмын
театрта худэлхэе эрээ хэн. Эдэ жэл-
нүүдтэ тэрэ минн ажал худэлмэри-
дэ эдбхитэйгээр хабалдажа, гансал
һайн талаһаа өөрыгөө харуулаа. Май-
дари Хайдапович теорческо худэлмэ-
рилэгшэдэй, мүн республикнай
олонийтын дунда хүндэтэй болонхой.
Тэрэ 1976 онһоо КПСС-эй гэшүүн юм.

Бурладай театральна ажал абуула-
гдай холбоомой правленин түрүү-
лэгшээр хунгаданаһаан хойшо 2,5
жэл үнгэршэб. Энээхэн болзор соо
тэрэ нилээд эхэ ажал хэнэ үрдэе.
РСФСР-эй СТД-эй, мүн СССР-эй ара-
дай артист М. А. Ульяновай туһалам-
жа дэмжэлгээр Майдари Хайдапович
актернуудта гэр байра бариха хэрэ-
гые ургашан абуулаа. Ингэжэ 100
актер шэнэ гэрнүүдтэ зөөжэ ороо.

РСФСР-эй автономит республика-
нуудай театруудтай, МНР болон КНР-
эй театруудтай культурна болон
теорческо холбоо барисаа тогтоолго-
до, бурлад драматургии хүгжөөлгэдэ
энэ хүмнэй нилээд эхэ хубитала
оруулжа байдаг. Манай ажабайдалы
һайн тээшэны хубилгахы талаар ки-
лээд эхэ ажал абуулхы оролдоно.

Хүндэтэ арадай депутадүүд рес-
публикын соел культура болон ис-
куствын худэлмэрилэгшэдэй нэгэн
дуугаар абаһан шиндхээрн дэм-
жэхытай гуйвабди.

СОЕЛОЙ БОЛОН ИСКУССТВЫН ХҮ-
ДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ РЕПУБЛИ-
КАНСКА СУГЛААНДА ХАБААДАГ-
ШАД (ГБАТД-ГЭЙ, ОРОД ДРАМЫН
ТЕАТРАЙ, ОПЕРО БОЛОН БАЛЕДЭЙ
ТЕАТРАЙ, КУКЛАНУДАЙ РЕПУБ-
ЛИКАНСКА ТЕАТРАЙ, ЧАЙКОВСКИЙН
НЭРЭМЖЭТЭ ХҮГЖЭМЭЙ УЧИЛИ-
ЩИН, БУРАССР-ЭЙ МУЗЕЙНҮҮДЭЙ
НЭГЭДЭЛЭЙ, ГОРЬКИЙН НЭРЭМЖЭ-
ТЭ РЕПУБЛИКАНСКА НАУЧНА БИБ-
ЛИОТЕКЫН, БУРАССР-ЭЙ УРАН ЗО-
ХЕОЛШОДОЙ ХОЛБООНОЙ, БУР-
АССР-ЭЙ ТЕАТРАЛЬНА АЖАЛ АБУУ-
ЛАГШАДАЙ ХОЛБООНОЙ, БУРАССР-
ЭЙ УРАН ЗУРААШАДАЙ ХОЛБОО-
НОЙ, ВСГИК-ГАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮД-
НЭЭ, СОЕЛОЙ БОЛОН АМАРАЛТЫН
ГОРОДСКОЙ ПАРКЫН ДИРЕКЦИНЭЭ)

Эгсэ долоон хоногой үнгэрхэдэ республика доторнай Соведуудтэ арадай депутатууд дахяад хунгагдаха

Бээ даанги профсоюзуудай түлөө

РЕСПУБЛИКЫН ПРОФСОЮЗУУДАЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ, БУ-
РЯАДАЙ АССР-ЭЙ АРАДАЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАТ Н. А. РОЗА-
НОВТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭДИ.

Корр.: Та эндэ һая Рос-
син профсоюзуудай учре-
дительнэ съездын хүдэл-
мэридэ хабараһан байнат.
Энэ съезд бээ даанги
профсоюзуудай федераци
байгуулха тухай соносоо
гэжэ мэдэнбди. Ээлжээтэ
деклараци болоод лэ энэ
урья үлэшэхэгүй гү!

Н. Розанов: Хэһээшье
дулдидангүйгөөр бээ даа-
гад хүдэлхэ гэшье юун-
һээшье шухала зорилго бо-
лоно. Хүтэлбэрлхэ орга-
нуудыг өөһэдөө хунгаха,
ендоо тээтэ хэһээшье
хабаадуулхагүй, юрын ажа-
лшадтай тала хараха, тэд-
нэй эрхэнүүдэ хамгаалха
гэшье профсоюзна органи-
зацинуудай гол ажал мүн.
Профсоюзна организацинуу-
дай гэшүүд лэ бүхэ юмэ
бээ даагад шидхэхэ ар-
гатай бшуу.

Корр.: Профсоюзууд хун-
галтын үедэ депутатай үсөө-
хэн мандадуудыг абха гэжэ
олохон хүнүүд тоолоно. Мү-
нөөнэй байдалаар Та Бу-
ряадай профсоюзуудһаа
депутата ори ганса кан-
дидат үлөөт. Профсоюзууд
хунгалтын үедэ юундэ ур-
гашагүдөө гэжэ ханаха бай-
нат! Профсоюзууд ажал-
шадые социальна талаар
хамгаалга бэлүүлхэ уял-
гай, ори ганса бодото хү-
сэн болоно бшуу.

Н. Розанов: Та зүб хэлэ-
нэт, энэмнай гайхалтай бай-
жа болоно. Ажалшад нимэ
байдалай аюултайг үшөөл
мэдэрээдүй гэшье ха гэжэ
ханахэ. Гэхэ зуура, полч-
тичсис ажабайдалда проф-
союзуудай үүргыг тэдэ уда-
хагүй ойлгожо абахал бай-
ха.

Олохон хүнүүд элдэб хэм-
жээндэ профсоюзна орга-
нуудай, ажал хүдэлмэрээр
урмаа хухаранхай байна.
Энэ манай ехэ алдуу боло-
но.

Литвагай жэшээ дээрэ ха-
рахада, хүдэлмэришэн ан-
гийн түлөөлэгшэд парла-
мента тон үсөөхэн, кад-
рова профсоюзна хүдэлмэ-
рилэгшэд оруулагдаагүй.
Тинхэдэ профсоюзна эм-
хинүүд хандаргадан, бо-
дото эрхээ хэрэглэжэ ша-
дахаа болонхон байна.
Энэһинээ уламжалан, хүдэл-
мэришэд нэгэн ханамжагүй
байба. Харин парламент
«Саяудиста» таараха шинд-
хэбэрлүүдэ абха эхил-
лэ.

Профсоюзна хүдэлмэ-
ришэд шухала удаа ша-
хертай болохо, элдэб халбар-
нуудай бүлэгүүд ханалаа
нэгдэжэ, өөһэднгөө эрил-
түүдэ хамгаалха зэргэ-
тэй гэжэ тоолохо байнат.
Мүнөө бүрилдүүлэгдэжэ
байхан политическэ хүдэл-
мэришэ имэрхүү нэгдэл
ходоодо хангажа шадаха-
гүй байһанын мэдээжэ.
Бидэ профсоюзуудай гэ-
шүүдэ нэгдүүлжэ, ажал
хүдэлмэринийн хубилган шэ-
нэхээ гэжэ оролдохо зэр-
гэтэбди.

Намда депутатай мандат юундэ хэрэгтэйб?

Мүнөө республика дотор-
хи арадай эрдэм хүрэлсэ-
лай түгшүүрилтэ байдал
хүүгэдэй, обществен хуби
заяанда һанаа амараар хө-
дөдөггүй хүнүүдэй һанаа
зобоно. Хургуулинуудта
мүнгэ багаар һомолдог бай-
һанһаа уламжалан, мүнөө
хүшэр хүндэ байдалда орон-
хойбди. Республикын хүрэлсэ-
шадай 40 проценты 2—3 ха-
лаанда һуран, олонхи клас-
сууд соо 40 хүртэр хүрэлсэ-
шад һурана. Нэгэ класс соо
хуулийн еһоор 25—30 хүн
хураха зэргэтэй бшуу.

Хургуулинууд үнхэй ба-
ригданхай, классуудай ба-
бинедууд багаханууд, уйта-
ханууд, ариг сээрэй амар-
шыг эрилтүүдэ харууса-
нагүй. Мүнөө үсөөхэн лэ
хургуулинууд гүйсэд һай-
наар түхээрэгдэн классуудтайбди гэжэ һайрхаха
эргэтэй байха. Мебель гэ-
шэ эгээл хүндүүлхэй асуу-
дал болонхой. Класууд соо
хуулинууд болон столууд
хоронд жил соо нэгдэгдэнэ-
гүй. Амаралта бүхэндэ клас-
не хүтэлбэрлэгшэд түрэл-
хидтэй хамта тэдэниг за-
һабарилжа шэрэдэг. Харин
шэрэ ханаһаа абахабди. Ху-
рэлсэдһаа аяга аягаар эри-
хэ еһотой болоно гүбди!
Олохон хургуулинуудай сто-

ловонууд соо стулууд ду-
таладаг, тинхэдэ хүүгэд
хүл дээрэ зогсоно, эдэ
хоол бариха баатай болоно.
Хургуулийн мебель тухай
асуудал шидхэхэ эрэгтэй.
Мүнөө республикын нэгшье
предпрятии мебель бэлдэ-
нэгүй. БМДК-гай нэгэ фили-
ал энэ асуудал шидхэхын
тула хам орохоо хана гэ-
шэбди. Эндэһээл бүхэ түгшүү-
рилтэ байдалууд эхилжэ бэ-
шэ гү!

Хүүгэд бага балшар на-
һанһаа һөрнө үбшээдэ дай-
рагдана, нюрғанайн ну-
гарһан буруугаар хүгжэнэ,
хотоо үбшээдэ болоно.
РСФСР-тэ орходоо респу-
блика доторнай хүүгэдэй дун-
да үбшэлхэ байдал хоер да-
хин ехэ. Хүүгэд үлбэр һула
бээтэйгээр хүмүүжнэ. За-
рим хургуулинуудта спор-
тивна залуудыг байхагүй.
Манай хүүгэд хургуулийн
столовонуудта амараар эдэ
хоол баринабди 6—6,5 часай
туршада хүүгэд эдэлнэгүй.
Юундэ эдэлнэгүйб? Сто-

ловонуудта амтагүй
хоол бэлдэнэ. Элдэ
хоол бэлдэдэггүй, пр-
нууд дуталадаг.
Озошнууд-гэхэ, гү, эл-
сэ хургуулийн столо-
та бэшэ, харин рес-
та эльгээдэг бай-
мэлээл хургуулины
һайнаар хооллууд-
хын тула бүхэ газар-
ябажа, хаба шад-
сүүлхэб.

Хургуулида мед-
хангалга мүнөөнэй
нүүдэй хэмжээндэ ба-
гатай, Тэндэ диспан-
ци, элдэб үбшэ-
һэргэлэлгын хү-
ябуулагдаха, элүү-
хэмжээ ябууланууд
үбшэнүүдэ эм-
бэлүүлэгдэхэ зэргэ-
хургуулийн һүүл-
гэднай юу хэдэг
Кружогууд болон
нүүдэ үсөөхэн һ-
ябадаг. Юундэ гэ-
жомоо һайдалын ба-
бархэ хургуулины
нүүд һорилгонуудыг

МАРТАГДАШАҢАН НУУРИН

ТОБОЛЬСКО ХУНГУУЛИН
45-ДАХИ ОКРУГНОО БУРЯ-
ДАЙ АССР-ЭЙ АРАДАЙ ДЕПУ-
ТАДТА КАНДИДАТ НИКОЛАЙ
ДАНИЛОВИЧ ХОСОМОВ.

Мелькомбинатай посе-
лок... Тэрэндэ болон бу-
сад нуурин поселогуудта
городой засаг баригшад
зүгһөө анхарал огтошье
хандуулагдаагүй байна.
Уһаар, түлээгээр хангагдаа-
гүй, шорой шохойн хая-
даагүй, үйлсэнуудай гэрэл-
түүлэгдээгүй, асфальтаар
хушагдаагүй, телефон-авто-
мадуудай үгы байхадан,
эндэ гэр байрануудыг бол-
босон түхэлтэй болгохо ту-
хай һанаха аргагүйл.

Уһанай шэнэ колонкону-
дыг хабсаргахын, хуушан
колонконуудыг заһабарил-
жа гэшье шидхэхэдэһин ар-
гагүй асуудал болохохой.
Үбэлдөө үмсын секторта
нэгшье колонко хүдэлмэ-
гүй, тэндэ ажаһуугшад, гол
түлэб үндэр һаһатай хү-
нүүд, машинануудай олоо-
роо ябадаг хүлгөөтэй хоер
үйлсэ хүндэлэн гаража,
мелькомбинат тээшэ ошо-
но. Зундаа огородуудыг
уһалха хэрэгтэй бшуу. За-
рим айлууд худагуудыг
малтанхай, гэбшье уһан
сульфадаар ехэ байна. Та-
ринкоо уужа болохо гү!
Тэндэ ажаһуугшад хөөр-
һэнэй өһоор, зарим гээр-
нуудта худаг руу муухай
уһан ородог байна.

Ажал хэрэгтэ албан хой-
роогоор хандадаг олон но-
едто арай гэжэ ороһоной-
гоо һүүлээр оройдоол 4
кубометр түлээ бэшүүлжэ
болоно. Заримашуудта эдэ
шэнэ түлээ һара соомшо
хүдэлдэггүй. Хонжоо наймаа
зүгшэдтэ үлүү мүнгэ түлээ-
жэ, түлээ худалдажа абаха
баатай болодоно. Тинхэдэ
тэдэһэтэй ариггүйгөөр

үгэе ойлголсохогүйш. Ой
соо ажаһуудаг аад, юундэ
түлээгүй байһанбиди! Ха-
рин Буряадай Верховно Со-
вет урда зүгэй республика-
нуудһаа ерэнэй эмхинүүдэй
манай ой тайга соо модо
бэлдэхэдэ, хурганайгаа
заһабарвар харадаг байнэ.
Үлүү мүнгэ түлээжэ гү, али
ондоо элдэб аргаар түлээ
олдоод лэ байдаг. Тинхэ-
дэ түлээ ехээр бэлдэг-
дэнэ, гэшье. Зарим нэгэ-
шүүл хүнэй уйдхар гашуу-
далыг хэрэглэн, баяжаха
хүсэлтэй байдаг. Эндэ эм-
хэ гуримтай болгохын ар-
гагүй гэшье гү!

Шорой шохойгоо хаядаг
газарһаан аймагтар муухай
үнэр гутажа, тэрээгүүр аба-
һан хүнүүдэй, хүүгэдэй ан-
харал татана. Энэмнай эл-
дэб халдбарита үбшэнэй
гуламта болоно бшуу. Орой-
доол хоер алхам газарта,
41-дахы кварталда, Туласе-
вай үйлсөөр шорой шохой
суглуулдаг контейнернууд
табигданхай байдаг лэ.
Үшөө арбаад контейнернуу-
дыг табихада ороо хүшэр
гэшье гү! Мелькомбинатай
банике канализационно кол-
латорта холбоод, эндэ тэл-
дэлээ урдадаг муухай үһыг
үгы хээ хэрэгтэй. Бага хү-
сэтэй котельнэ бани хан-
гадаг. Хурдан түргэһөөр
баригдажа байһан томо
районной хүн зон орой нэгэ
банитай байна. Зундаа ха-
луун уһа болжуулжариха-
дан, юун болохо гэшьебди.
Гушаад жалзай урда тээ
баригданхай гүйсэд түхээ-
ралгэгүй хоер дөбхөр гэр-
нууд Пищевая үйлсөөр жа-
рылдан байдаг. Эдэмнай

нэгшье дахин капитална
заһабарилгада ороогүй.
Пешэнгүүдэһин хандарха
туйлдаа хүрэнхэй, гэрэй
оройнуудһаа уһан гоожо-
дог, үбэлдөө гэрнүүдэй бу-
жа һанагдана. Мелькомби-
надай мууданхай котельныг
хөөхын, гүйсэд түхээрэгдэ-
хэбди. 8-дахы гэрыг
бодото дээрэ квартирга
жэ нэрлэхын аргагүй юм.
Энэ гэр үнхэй хэрэгтэ
гаранхай гэжэ тоологдон-
хой. Гэбшье эндэ ажаһуу-
шадые квартирын түлөө
түлбэрн түлэхыг баядаг
дэг. Квартирыгаа түлөө
мүнгэ түлөөгүй һаа, тэдэ
талон абажа шадахагүй бо-
лоно бшуу. 9 дүрбэлжэн
метрээр хубаарилгадан
«Бурятшэһейтэ» нэгдэлэй
(Черниговская үйлсэ, 17)
оёдоллой цех байһан гэр
үнхэй үмхиржэ, хэрэгтэ
гаранхай. Гэрэйнай адрес
нимэ гэжэ нэрлэһэн хүнүүд
амар мэдэрэлдэ эзэлгэдэ-
дэг байгаа хабт. Тэдэ
«Мелькомбинатай» конторо
байһан гэр гэжэ адресаа
нэрлэдэг. Энэ гэр 1938 он-
до баригданхай байгаа. Нэ-
до баригданхай заһабарилга-
гыг дахин заһабарилга-
даагүй. Тэрэ мелькомбини-
дай болон Транссибирскэ
түмэр замай хашаагай хоо-
рондо хабшуулан ороһон-
хой (рельснүүд хүртэр 200
метр). Иимэрхүү олон жэ-
шэнүүдыг харуулаар бай-
ха.

Мелькомбинатай ЖКО
нимэ ороо хүшэр байдал
заһажа, хүшэ хүрээхэ бо-
линой, Городой албануу-
дыг болбосон түхэлтэй бол-
годо хабаадуулаа шуха-
ла, Горгуулинууд үмхиржэ
хандархаа байһан гэрнүү-

дыг задалалгада хабаадал-
саха зэргэтэй гэжэ һанаха
байнэб. Угы гэбэл, посе-
логой дэбисхэр дээрэ ба-
ригдаха гэрнүүдэ нэгэ ба-
ригдаха гэрнүүдэ шухала гэ-
жэ үсөөрүүлхэ шухала гэ-
жэ һанагдана. Мелькомби-
надай мууданхай котельныг
хөөхын, гүйсэд түхээрэгдэ-
хэбди. 8-дахы гэрыг
бодото дээрэ квартирга
жэ нэрлэхын аргагүй юм.
Энэ гэр үнхэй хэрэгтэ
гаранхай гэжэ тоологдон-
хой. Гэбшье эндэ ажаһуу-
шадые квартирын түлөө
түлбэрн түлэхыг баядаг
дэг. Квартирыгаа түлөө
мүнгэ түлөөгүй һаа, тэдэ
талон абажа шадахагүй бо-
лоно бшуу. 9 дүрбэлжэн
метрээр хубаарилгадан
«Бурятшэһейтэ» нэгдэлэй
(Черниговская үйлсэ, 17)
оёдоллой цех байһан гэр
үнхэй үмхиржэ, хэрэгтэ
гаранхай. Гэрэйнай адрес
нимэ гэжэ нэрлэһэн хүнүүд
амар мэдэрэлдэ эзэлгэдэ-
дэг байгаа хабт. Тэдэ
«Мелькомбинатай» конторо
байһан гэр гэжэ адресаа
нэрлэдэг. Энэ гэр 1938 он-
до баригданхай байгаа. Нэ-
до баригданхай заһабарилга-
гыг дахин заһабарилга-
даагүй. Тэрэ мелькомбини-
дай болон Транссибирскэ
түмэр замай хашаагай хоо-
рондо хабшуулан ороһон-
хой (рельснүүд хүртэр 200
метр). Иимэрхүү олон жэ-
шэнүүдыг харуулаар бай-
ха.

Поселогой хүн зоной бо-
лон элдэб хэмжээндэ депу-
тадуудай хүсэл оролдолго-
нуудыг нэгдүүлхын тула
нүүдэ дэбисхэр дээрэ
округой дэбисхэр Совет
өөрин заһабарилгай клуб
гү, али хунгалшад гэжэ
байгуулха хэрэгтэй гэжэ
тоолоноб. Ганса гансаараа
эды олон асуудалуудыг
шиндэхын аргагүй байха.
Тэдэ хамтын түлээ орол-
долго элүүдэ бэлдэхэ шу-
дала.

Евгений Кислов,
мелькомбинатай 13-дахы ок-
ругноо Буряадай АССР-эй
арадай депутата кандидат.

Автор энэ шортон то-
лилуулһананһаа түлөө аба-
жа гонимарда уһан-үдэ
Саяга Тронца уһан һуыг
Һаргазһын тээ «Абаран-
һаргазһын тээ» аль-
бому 0014200 нүмэри
гэһэнэ.

Соёл абарха хэрэгтэй

Тобольско хунгуулийн
45-дахы округноо Буря-
дай АССР-эй депутата
кандидат Николай Дани-
лович Хосомов ингэжэ
тоолоно. Николай Дани-
лович урдандаа журна-
лист байһан, телевиде-
нидэ, газетэдэ, тэрэ тоо-
до «Молодежкодо» хү-
дэлһэн юм. 1980 оһноо
Зүүн-Сибирин соелой
института ажаллана.

Кандидатай хунгалтын
урдахи үргэн програм-
мын гол дүримүүдэ
хунгалшадта тобохо-
ноор һануулахамни.

Хуралсэлыг гуманна
болгохо, хүүгэдэй түрэл-
хын оюун балигыг хүг-
жөөхэ шэлэлтэй М. М.
Билтриковэй, В. А. Ты-
хеевэй (ВСТИ-гэй до-
центнууд) зохион шэ-
нэ хургуулийн модель-
нуудыг ажабайдалда бо-
дотой бэлүүлхэ гэжэ
Николай Данилович орол-
доно.

«Республикын прави-
тельство Одиитриевскэ
һума соо хадагалаатай
байһан аймагтар үчтэй
сэтэй жасануудыг дэл-
гээн табиха, харин һу-

ХИ ХҮҮД.

6-дахн хууд.

«АЛТАРГАНЫН» БИБЛИОТЕЧКЭ

(Түгээхл. Эхнийн 16-дахин норт).

Гэнтэ нүдэ ялбама хурсаар сахилгаан сахилжа, Дулмын үнэнхэн хүтэ нюурые, Гомбын өбхэгэр үргэн бээ, мүн тэдэ хоерой тээ саа-наханонь үншэрэнгээр түглийнэн ябаган шэнэһые, ниндэжэ ябаган ямаршыб бишыхан шубуухание гэрэлтүүлээдхибэ. Дулма гэнтэ нойрһоо һэрһэндэл, Гомбые хажуу тээһын мухариса түлхигэр-хөөд, хүл дээрээ бодошобо.

— Баһа... Баһа намтай сагаа үн-гэргэхэ гэжэ бодобо гүш? — гэжэ Дулма уйлаганан хэлээд, шүдөө зуужа, тэрэниие алыгдахаар гар-раа далагд гүүлэхэтэйни ади, түрүүшынхнээ бүри хурсаар са-хилгаан сахилжа, юуншыб туй-лай шангаар бутара буугаад, мэнэ һаахан лэ Гомбын оёорһон шэ-нэһи нийжэганан унашаба.

Дулма хашхараад, харайжархи-ба, һалхитай, уһа ехэтэй аадар шаажаба. Зэбдэ залиггүй сахил-гаан сахилжа. Тэнгэри нийжэгананэ, тажагананэ...

Харин Дулма шобто норшон-хой, һабиран задаржа нюуртань, дала муртэнь нхалдаһанан үһэтэй, эсэһэтэй, амидашанхай, голоо таһа айнхай юумэ айбалхайгаа га-раараа даражархөөд гүйнэл, гүй-жэл ябаһа. Тэрэ түгшэжэ унаха бо-лоходоо зогсобо. Нүдэһын ур-да тоо томшогүй олон ялагар толбонүүд нхалан тамарна... Гэнтэ Дулмын гүзээн соонь юуншыб хэдн өдө һулаханар хүдэлөөд зогсобо. Дулма гайхан ша-наархана. Угы, Гансал зүрхэһини сохилно... Бэй! Энэ юун гэжэб? Юун гэжэб? Хүдэлнэ! Юуншыб гүзээн соонь хүдэлнэ! Тимэ, тим-мэ хүдэлнэ! Магад, аппендицит гэжэ гү! Угы даа, аппендицит хүдэлдэггүй, харин мушхалан үб-дэдэг юм гэсэгшэ. Тэдэ юун гэ-жэб? Тэрэ хүдэлнэ! Дулма хүй-тэн хүлһэ адхан шагнаархана, гү-зэгээ эльбээд үзэнэ. Үбшэн угы, тинбэһые хүдэлжэл байна. Тин-гээд гэнтэ хүдэлхээ болишобо. Дулма эгшэгжэ адан, хүйтэн хүл-һэ адхан, дахин хүдэлхыень бүхы бээһээ хүйтэ даан хүлээбэ. Да-хин хүдэлбэгүй. Дулма дээрһээ абан ханаа алдажархөөд, саашаа абантараа:

— А-ах! — гэжэ хашхараад, гэн-тэ зуг татан зогсобо. Тингээд тэрэ галзуурһан юумэдэл гүзэгээ шаажа оробо.

— Аһа! Тингэ!.. Үшөө хүдэлһөөр гүш? — гэжэ тэрэ һүхирэн, гэдһэ руугаа шаажал, шаажал байна. — Үшөө хүдэлхэ гүш? Хүдэлхэ гүш?..

Дулмын ханаа абажа, зогсоод шагнахадань юуншыб хүдэлбэгүй. Тингээд, тингээд тэрэндэ тон айм-шаттай болошоо һэн. Тэрэ сүрхир-сэ уйлан, гэнтэ һэрһинэн эхын сэдхэлдэ тамалгадан, удаан һуу-ба. Тэрэнэй хамаг ухаан бодолынь худхаран удха шанараа, шэгнүү-рээ гэжгээд, нэгэ айдаһатай боон хара юумэн болон толгой соонь эрьелдэнэ... Дулма өөрөө өөрш-гөө бодолһоо залд гээд, абарал гуйжа байһандал тэнгэри өөдэ шэртэхэднэ, тэндэ, отгоргойдо, нэгхэншые үүлүн угы. Түмэн, тү-мэн одо мүшээд...

Дулма үшөө бишыхан байхадаа, эдэ одо мүшээдэ нэгыень абажа үгэһыень эжыгээ хашадаг бэлэй. Хойшоодоо тэрэ тэнгэридэ нэгэ одые шэлэжэ абаад, үдэһэ бүри, унтахынгаа урда тээ газаа гараад, «уулзатараа баяртай!» гэжэ өөрын-гөө одондо хандадаг һэн. Мүнөө-шые «өөрынгөө» одые таниба. Тэ-рэнэ тэнгэриин зүйдэлэй урда тө-лөд, хуушан лэ байрадаа, мүнөө-хил тодо ялагар заанда, тинбэ-шые бүхээхэ байһан зула шэнги нэгэ һүүдын, нэгэ носон байна. «Баяртай, одонни! Баяртай, хэтэ мүнхэдөө!..»

Дулма байрадаа һуужал байна. «Юу хэжэрхибэ гэжэбиб? Ямар сэдхэлээрээ энэ дэлхэй дээрэ амиды абаха гэжэбиб? Би... Үрнээ... алажархөө ха юмбиб? Тү-рэхэ үрнээ!..»

Тингэ тэрэнэй нелбоһоор дүү-чэн нүдэһын урдуур богонихон чаһанын бүхы ушаралта дурас-таһууд киногой кадтрал ади һабиран үншэржэл, үншэржэл бай-

на. Эжыгээ, бишыхан дүү басага-ханаа һанаандаа оруулхадаа, үй гашуудалһаа улам бүтгэжэ атир-шаһан эжыгээ буурал толгойгоо һэжэрэн, үбсүүгээ шаан уйлажа байхые дуулахадэл, дүүгэһингээ хургаа амандаа хэжэрхөөд, ехэ хара нүдөөрөө эжыгээ айнглар шэртэжэ байхые харахадал гэнэ. — Эжы, а эжы, эгшэ эхэтэй-м үи хэзээ өрхэб? Конфетэ намда асарха гү! — гэжэ дүүнэ эжыһээ һурахаал даа.

— Эгшэ хэзэтэй мандаа өрхэзэ болбол даа, — гэжэ эжынь дүүнэ тэбэрин, таалан, уйлан хэлэхэл. Тингэ һанаһынгаа һүүлшын сагай өрэтэр, эжынь тэрэнэй сасуу-тание хараха бүрэл эльгээ хүмэ-рин, үмдэжэ абаһан хубсаһыень, номуудыень нангин шүтөөн шэн-гээр хадагалан, һалга, яһалиг га-раараа тооһыень аршан һуухал...

Бүргэд эдэ бүгэдээ заашые анхаралаа табингүй, шулуужа-һан юумэдэл, хүдэлэнгүй һууна. Хүсэтэ хоёр далинь бээдэ хаша-тай. Хэрхо нүдэһын хараса хү-хэрэгшэ холо руу хаймаданхай.

Хангалтайхан толгойхоноо хэтын зайгуул һэбшээндэ эльбүүлһэн сэгүүд гунхан гунхан дуурана. Гунхан гунхан дуурана гуйбаһан ногооншые. Гүргэлдэй дуулана. Гүргэлдэй дуулана дуран тухай, амтатайхан дуран тухай, дуран соохи жаргал тухай, жаргал соо-хи мэхэ тухай, мэхэ соохи урбал-та тухай, урбалта соохи зоболон тухай, зоболон соохи уйдхар тухай, уйдхар соохи эсэс тухай...

Бүргэд хүдэлэнгүй. Турлаагууд абагүй. Элеэ ханаа алдана. Ша-шаг шаагай һуушарна. Хүнхэр ехэ хабсагайн хүмэгтэ һохор ша-бууун гэншэн болоно. Гүргэл-дэй дуулана, дуулана...

Бүргэд гэнтэ зэрлигээр хашха-раад, агуу хүсэтэ далаараа хүүсэ һэбин ниндэшэбэ. Эндэ тэндэ турлаагууд хагалалдашаба; элеэ инсагаалшаба; шааг шаагай ша-ханашаба; һохор шара шубуун гэншэн орилшобо; эгшэг дууша гүргэлдэй үбһэ ногоон доогуур хобгодошобо... Шубууд һүрдэнхэй, шубууд хүл хөөрсг табинхай...

Харин Бүргэд, буурал, хүсэн түгэлдэр Бүргэд, өөдөн харбага-һан годли шэнгээр, монсогойрон сугларһан амиды хүсэн шэнгээр, элинта аадарай үүлэн шэнгээр агаарые хаха эсхэн, эридээр, зор-иг, хүсэл шиндэнгээр өөдөө хөө-ржэл, хөөржэл ябаһа. Ахирхан жэгүүртэй шубууд аяар тэрэ до-ро үлэнхэй. Мүнөө тэдэнэй хорол-хуу шээрзэн, шомшоороон дуул-данагүй, гансал Бүргэдэй дали-нуудай дэбисын хүүсэһи һалхин шуухирна... Аяар дээгүүр аадарай үүлэд уһан далай шэнгээр орь-лон бусална, өлгөн эзбэнүүд зу-ралзана, тэнгэриин хэнгэрэг нэр-нэ... Хүсэтэйнуудые хүсэтэйнууд угтадаг лэ!

Хаанабшн даа, Бүргэд! Хайшаа, хайшаа! итэрээ дүүлнэбшн! Юу бэдэрнэбшн! Ямар зүрхэн сээжэ-дэш сохилноб? Тэндэ, тархи эрь-мэ үндэртэ, галауу, зэрлиг хүсэ-нүүдэй дунда, гансаарандаш айм-шаттай бээш гү? Айдаһатай бээш гү? Би шамайе хараһагүйб. Тин-бэшые би шини дүүлн ошоһон эхышые, эсэсшөгүй отгоргой өөдэ шэртэн зогсоноб. Тэндэ һалхи шуурган, агуу хүсэнүүд орьлоһон байдаг гэжэ би мэдэнэб. Тэндэ хэ-тэдэ хүйтан, хэтэдэ тунгалаг гэ-жэ, ахир амитадай хорото энээдэн тэндэ хээдэжэ хүрэхгүй гэжэ би мэдэнэб. Шамда атаархана...

Эндэ турлаагууд хагалһаа, элеэ наада харангыер инсагаална, ша-шаг шаагай хоб-жэбээ тараана, һохор шара шубуун энээдэндэ хэхан сасан эгшэнэ... Бүргэд, дуу-лана гүш, эдэ шубуудай хашха-раае! Угы даа, ши дууланагүйш...

«Буурал Бүргэд, далинта нүхэр-ни! Намда жэгүүрэнгээ хахады-еньшые үгөө һаашин, мүн бишье баһа омог дорюунаар хашхараад, сэнхир үндэр өөдэ дүүлн ошо-хол һэм! Оршолонто газарһаан хулханшыггүй, ондоо юртэмсэ бэдэрншыггүй, гансал ухаан хү-сэлтээ урилдан абахадаа хоро-той энээдэр һаринһан нюурнуу-дые, хоб-жэб зөөһи уралнуудые, баһанги муухайгаар хөлойһон ню-дэнүүдые хээдэжэ хараһагүй һэм. Шамтае, Бүргэд, үнэн нүхэр шамтаеа үүлэд дээгүүр ниндэн алашада, холын субад одонүүд хобшоороо эмин урлалхал һэн...

Бүргэд, буурал, хүсэн түгэлдэр Бүргэд! Ниндэ, ниндэ өөдөө! Дээр-шини эхышые, эсэсшөгүй замби, мүнхэ ниндэлгэһи... Нангин арюун бодолоо, наһа-найнгаа найдалые, мэхэлгэдһэн дураа, шэнхинээдүй, энээдэнэй-гээ хонгоо, уйлагдагүй нелбо-һонойгоо гашууниен... бултыен,

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

ТУГАЛ

Һаалишан Шэжэрмаагай алегша үнээн тугаллаха гэжэ игсуунаар амилан хэбтэнэ. Энэ үдэр ямар-шыггүй бэлшээд өрһэн юм. Ха-рин тэрэнэй үдэһынгөө һаалие дүүргээд, гэртээ харижа гэжэ бай-хадань энэл даа...

Шэжэрмаа яахашые ойлгожо ядашоод, үнээгээ тойрон тухашар-на, үргэн доронь ногоон холоо-мо табладшые, эндэ тэндэнь эль-

бултыен, Бүргэд, шини хойно-һоо ниндхүүлэб. Тингээд өөрөө энээдэ үлэхэм даа. Хамаагүй, тур-лаагууд хагалалдаг, элеэ инсагаал-лаг, шаагай шаханаг, шара шу-буун энээг, би шамдаал ади, Бүр-гэд, омог абахаб!

Баяртай, Бүргэд! Баяртай, дали-нта нүхэрни!

нэй хомхой уралда үшөө хүтүүл-жэ үзөөгүй хүжүүн хүхээ гар-раа тапхалан абажа, үүдэһынгээ шэбшые тайладаг...

Булта ганса бээ эхирнүүд... энээндэ, дөдөшөөд юм гэсэдэг, Магад тинмэшые байжа болоо, Харин Шэжэрмаа дөдөшэ шада-дэггүй. Угы, тинбэшые... тинбэшые хүндэл байдаг...

Гэр соо һаруул боложо эхилхэ-дэ, гэдэнэр хүлгашад шэнги ишэ тинмэ хараашалһаар, һэмээхэ-нээр газашаа гаража ошодог. Үүдэн хахнаһаар таагдаад, хон-жон болошодог. Шэжэрмаа ба-һал гансааран үлшээдэг. Угы, дан-шые гансааран бээш, тамхынай үлгэдэлүүд, шала дээгүүр аба-һан мур сараанууд, үнгэдһэн простыни, пудуушханууд, гунг-тайгаар хахнаһан ороникни, хүл-һэнэй үлэ мэдэг үнэр, үшөө юун бэ даа, нэгэл угаа дүтэ, мүн угаа гутамшаг юуншыб үлшээдэг... Энэшые үнгэрдэг. Булта үнгэрдэг. Гансал гомдолтой, угаа гомдол-той байдаг...

«Һалхин зогсобо хая!» — гэ-жэ Шэжэрмаа шагнаархан бодо-ходоо, үдэһинһөө хойшо досоонь бүлхитэн загсаһанан ондоо юун-шыб тухай ханаа абажа бай-ханаа баһал мэдэрбэ.

«Юун гэжэ һэм, — гэжэ тэрэ шэбшэнэ. — Юун бэ!»

Нойроо хүрэнэ, тэдэ унтажа бо-лоногүй, Юумэшые бодоногүй. Тинбэшые үе-үе болоод, богони-хон сахилгаанай ялаас гээд, алад холын хадаһуудай саагуур үгы бо-лодогтол, үгы болошоно.

Шэжэрмаагай дэглэлһингээ за-шые өөдөн бодожо, хүзүү хоо-лойгоо орёгоод, нүдөө нээхэ-лээр, гансата хүйтэншые, мүн уйдхартайшые боложо, үтэг хой-роор анхилһан малай энэ байра сооһоо хээдэжэ гаража шада-хала болиһон шэнги мэдэрэл до-соонь гэнтэ түрөөд, хашхарха, хайшаашые хаража арилха ду-ранины хүрбэ. Эндэһээ, колхо-той энэ ажалһаа, тугаллахаа бай-һан энэ үнэһингээ тэрбэлжэ аба-шадаг һаа!

Хайшаашые һаа хамаагүй, ган-сал эндэһээ... Тэндэ, шэнэ газар-та, хуу һайн болохо. Хуу, хуу. Гансаардалһаашые, гунгһаашые хахасаха, һамгад нүдэ шүдөө үзүүрлэхээ болихо. Тэндэ, шэнэ газарта, ондоо, ухаантай, һайн хүнүүд Шэжэрмаае угажа абахал. Тэрэниие нэрэ,

Анхарагты!

Альтернативная телевидения болон радиогой хүтэл-бэрлэгшдье республиканска конференцид хабаадалсахаар мэдүүлгүүдье үгс-хүтнэй гуйнабди. Тэрэ майн 4-дэ болохо. Тэрээн дээрэ региональна, Россин, бүхэссоюзна үчредительна конференциүүдтэ хабаадалсаха делегадууд хунагдаха. Манай адрес: 670000, Улаан-Удэ хото, Сүхэ-Баатарай үйлсэ, 16, ВЛКСМ-эй обкомой СОЭР, телефон: 2-37-31.

Нэргээн бодхооно

Отгоргой өөдэ харбаан пүмпэгэр оройнуудтай хэдэн арбаад хүмүүд Москва хэды гое найхан болгодог, шэмэглэдэг гэзэб. Хэдэн арбаад жэлүүдэй туршада москвангайхид эгээл лангин зүйлүүдтэ анхаралаа хандуулхала, хэрэгсээхээ болишоон байгаа. Тойроод байхан хүнүүдэй ханаа амараар хандаһанһаа уламжалан, хүмүүнүүд хандаргадаг, өөһэдөө үмхиржэ, бутаржа наладаг нэн. Манай общестын дарагдаһан зузаан маные сүмэ сохин үлсэһэн хабарай шэнэд хэлгын нэбшээн бүхы юумые хубилгажа эхилээ. Эртэ урдын хүмүүшье нэлэбэн шэнэлэгдэжэ, отгоргой өөдэ харбаан пүмпэгэр оройнууд хубилгаданга, хэрэгсэлүүд алтан шэрээр шэрдэгдэжэ, хүн түрэлтэй уран гараар бүтээгдэһэн зүйлүүд урдынхи мэтэ гое найхан түхэл шарайгаараа хүнүүд баясуулан баярлуулжа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ Богородицын хүмэ соо домогто Пересвет болон Осляби гэгшэд мүнхэ нойроор нойрсонхот юм.

Туһаламжа хүлээнэ

Улаан-Удэ хотын эгээл түбтэ Святая Троица гэхэн хандаршан хүмэ, үмхиржэ бутаржа эхилһэн Гостинка болон Худалдаа наймаанай зэргэнүүдье гарахада зүрхэ сэдхэл үбдэдэг. Тэдэ нэлэбэн шэнэлэгшын шэди-тэ гараараа хүржэ, хубилган нэргээхынь хүлээнэ яда-шанхай. Тэдэниие абархын тула ямаршье хүсэл орол-долго гаргаданагүй гэжэ хэлжэ болохогүй. Святая Троица хүмэ нэлэбэн шэнэлхэ талаар хүдэлмэри хэг-дэжэ эхилэжэ, Тэрэниие нэргээхын тула мүнхэн суг-луулагдана. Хүндэтэ нутагайхид, хэрбээ Таанадай ту-һалаагүй хаа, «Абаралга» гэхэн бүлгэмэй гэшүүдэй найн найхан хүсэл эрмэлзэл болон ажал хэрэгүүд ураг-шагуйдэхэл. Тиммэһээ воскресениин үдэр, апрелин 29-дэ, 10 сагта амаралтын болон соелой городской парк соо оршоон Улаан-Удын Святая Троица хүмэе сэрлэхэ талаар ажал хүдэлмэридэ хабаадалсахытнай Таанадые уринабди. Хэрбээ Таанадай ажал хэрэгтэ хэ-рэгтэй болохо хэрэгсэлүүдээ абаад эрээ хаатнай, бү-ришье зохид байха. Эндэл хүмэе нэлэбэн шэнэлхэ та-лаар мүнхэ суглуулга эмхидхэгдэхэ.

Святая Троица хүмэ нэлэбэн шэнэлхэ хэрэгтэ туһал-ха гүйлтатыйгаар бүхы шулуушадта, дархашуулда, шү-катур-шэрдэгшэдтэ, кровельщикуудта ханданабди. Имэ адресаар бэшэгүүдье эльгээхэдтэй болохо: 670020, Улаан-Удэ хото, Пушкинай үйлсэ, 20, хэлхэ холбооной отделени, а/я 7113.

Энээн тушаа Улаан-Удэ хотын үндэр наһатайшуулай ханамжануудые мэдэжэ абахадай манда һонирхо-моор байха. Энэ хүмэе нэргээхэ талаар хүдэлмэридэ туһалхашье нэн.

Таанадай туһаламжа, дэмжэлгэдэ бидэ тон ехээр най-данабди.

Хүндэлэгшэ «Абаралга» бүлгэмэй Совет.

МВД мэдээсээнэ

Апрелин 17-до Ивалгын районой Гүрэлбэдэ ажаһуудаг Д. Д. Шоймполов хотгуугаар Хитадай Арадай Республикын эрхэтэн Куце-Фу («Байгал» унхоздо хүдэлдэг) гэгшые сохижорхео. Шоймпо-лов баригдаа.

Апрелин 17-ной һуни Сэлэнгын районой Ацу-лын столово тоногдоо. Ингэжэ эндэһээ мэшээг талхан, мэшээг саахар, обсоой хүрпээ, нэгэ хайр-сар тоһон, 10 сай хулгайлагдаһан байна. Энээн-һээ урагша хаанашье хүдэлөөгүй, сүүдүүлжэ үзэ-һэн Десятков С. М. хулгай хээ гэжэ элэрүүлэгдээ.

Апрелин 17-до «Больница» гэжэ трамвайн буудал дээрэ нэгэ хамганай мүнхэтэй сүүмхэ хулгайлагдаа. Харуулай албангай хүдэлмэрилэг-шэд энэ гэмтэ ябадал гэрэгшые барина шадаа.

Красноярск хизаарһаа Улаан-Удэдэ ажаһуудаг түрэлхидтөө айһаар ерэхэн хуулийн наһа гүй-сөөгүй Золотарева Н. Е. хулгай хээ.

Апрелин 19-дэ Прибайкалийн районой Татау-рово станцида наншалдаан боложо, А. Иванен-ко болон В. Ф. Ларионов хутагаар хадхуулаа. Иваненко больницада абаашажа ябахадаһы нэһа бараа. Хорин районой Тээгдэ һууринда ажаһуу-даг аха дүү В. ба А. Гатаулинууд энэ гэмтэ яба-дал гаргаа.

Апрелин 20-до Улаан-Удын «Позная» гэжэ кафе сооһоо мүнхэтэй сүүмхэ тоногдоһон байна. Түрмэһөө услоһоор табигдаһан Д. Н. Новосе-лов хулгай хээ гэжэ элэрүүлэгдээ.

Энэл үдэшэ багшанарай институтдай студентка Т. гэгшын мүнхэтэй сүүмхэ хулгайда ороо. Ур-дань сүүдүүлһэн Юлдашев М. М. болон Л. А. Рябовичев имэ гэмтэ ябадал гэргаа гэжэ эли-рүүлэгдээ.

Апрелин 21-дэ Улаан-Удын Пушкинай үйлсэ-дэ «Байгал» болон «Сэлэнгэ» кооперативуудай хүдэлмэришэд Понсмарев В. В., Прокопов А. Н. «ВАЗ-2101» тухалзэ автомашиннын урдахы болон хажуу тээхы сонхын шэлнүүдье тэлэлээ.

Апрелин 21-нэй һуни Улаан-Удын Куйбышевай үйлсэдэхэ гэрэй хашаа соо байһан «Ниссан» ав-томашиннын урдахы сонхын шэл, хоер гэрэл, шэл сэрбэрлэдэг шетконууд хулгайлагдаа. Хаанашье хүдэлдэггүй Ю. Б. Будажапов болон «Забайкал-лесхоз» трестын жолоошон Э. Ш. Вагитов хулгай хээ гэжэ элэрүүлэгдээ.

Апрелин 21-нэй үдэр аха дүү М. ба А. Ре-шетниковууд таксигай жолоошон И. Я. Хаимено-вые хутагаар, хэмэл пистоледээр айлгаһанайнгаа түлөө баригдаа.

Бурядай АССР-эй МВД-гэй пресс-группа.

ҮҮДЭНҮҮДЭЭ ХҮНДЭМҮҮШЭЭР СЭЛИХЭНЬ

ХҮНДЭТЭ УЛААН-УДЫНХИД БОЛОН ГОРОДОЙ АЙЛШАД

АПРЕЛИН 30-НАА соелой болон амаралтын го-родской парк, «Облейный» парк зунайнгаа сезо-ниие нээхэн.

Паркнүүдэй аттракционуудаар ябахытнай таана-дые уринабди.

Паркнүүд 12-һоо 19 саг болотор, суббөто, воск-ресениин үдэрнүүдтэ 11-һээ 20 саг болотор хүдэлхэ. Соелой болон амаралтын городской парк соо 11-һээ 19 саг, суббөтодо болон воскресенидэ 11-һээ 21 саг болотор наадаһай автоматуудай пазильон хүдэлхэ.

Паркын үбэлэй хатарай зал соо суббөто болон воскресениин үдэрнүүдтэ эдиршүүдтэ 12, 13, 14 са-гуудта мультфильмүүд харуулагдаха.

Городой залуушуул вторникто, пятницата, суббо-тодо, воскресенидэ 20 саг 30 минутаһаа 23 саг бо-лотор диско-үдэшэнүүдтэ хабаадалсаха аргатай бай-ха.

Зохидоор, хүтүүнээр амархытнай хүснэбди.

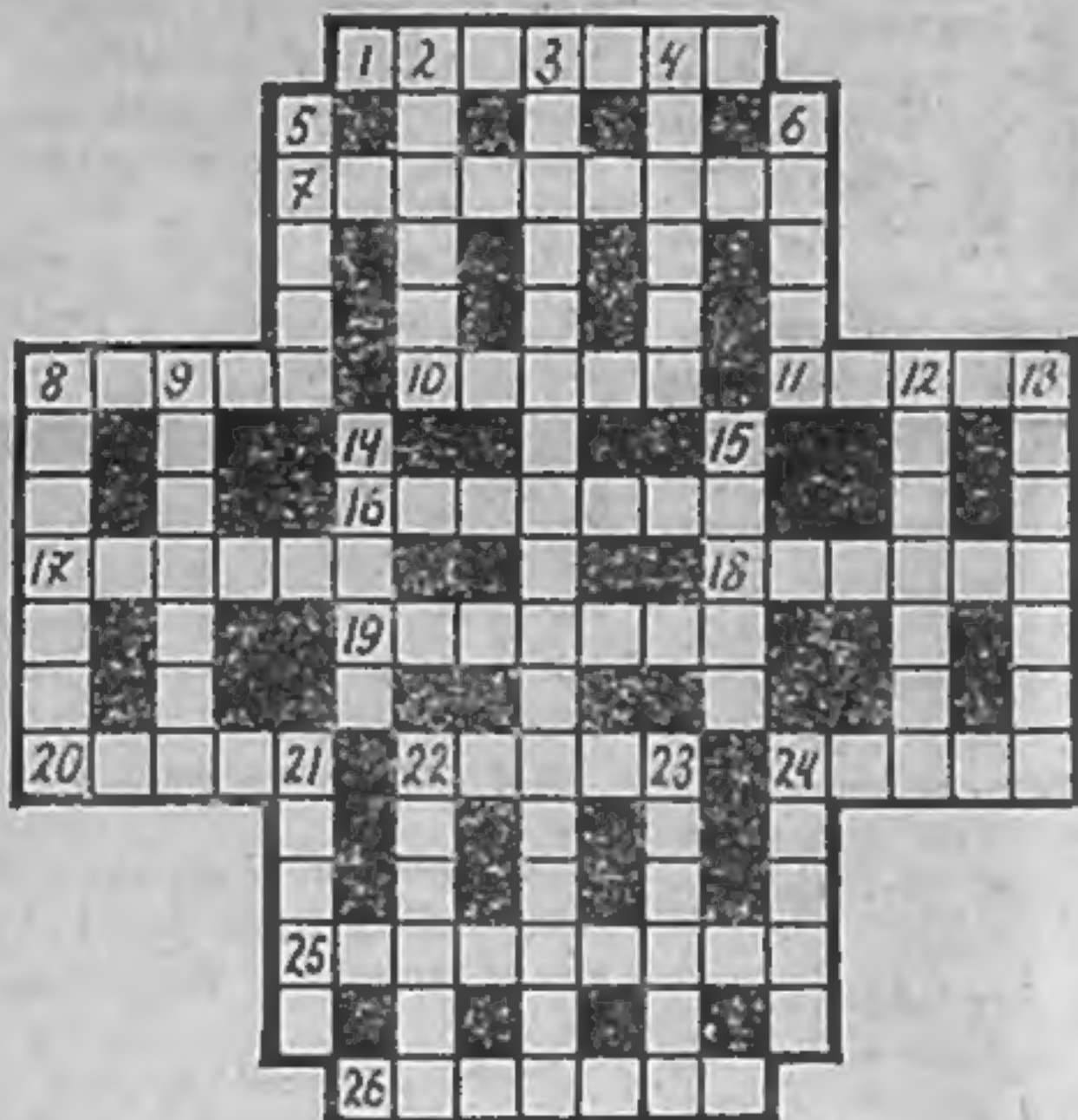
ТЕАТР

ТЕАТР СӨЛӨН И САГСТА
Концерт эсэл. ерт. БурАССР, дипломанта Всероссийского конкурса им. М. Глики Валенти-на КОСЕНКО и солистки оперы Людмилы ТЕРЕЩЕНКО — в 19.
БУРЯТСКИЙ ДРАМТЕАТР ИМЕ-НИ Х. НАМСАРАЕВА
ХАЗААР ХАРА НАХАЛ (Черная борода) — в 19-30.
РУССКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ
НОВЫЕ ПОХОЖДЕНИЯ ЗНА-МЕНИТЫХ КОТОВ — в 12, ЛО-ЛИТА — в 19-30.

КИНО

«ДР...»
СБОРНИК МУЛЬТФИЛЬМОВ
в 9-50, ЧЕТЫРЕ МУШКЕТЕРА (2 серии) — в 11-20, 21-10, ЧЕТВЕ-РО ПРОТИВ КАРДИНАЛА — в 14, ПОД ПРИНУЖДЕНИЕМ — в 15-30, 17-20, 19-20.
«ПРОГРЕСС»
Красный зэл — СЕМЬЯ (2 серии) — в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50. Зеленый зэл — КОРОТКОЕ ЗА-МЫКАНИЕ — в 9-40, 13-50, 21-30, ПСЫ — в 11-40, 15-50, МУДРАЯ ЦАРИЦА МАНДУХАЙ (2 серии) — в 18-10.
«РОДИНА»
ЭГРЕТА ИЗ СЛОНОВОЙ КОС-ТИ — в 10, 16, ВСТРЕЧА (2 се-рии) — в 11-20, 14, 18-10, 20-50.
«ОКТЯБРЬ»
ГОВОРИ СМЕЛО — в 9-40, 11-20, 13, 14-40, 16-20, 18, 20, 21-30.
«ЭРДЭМ»
МУЛЬТФИЛЬМЫ — в 9-40, 12-40, НЕСУРАЗНЫЕ КАНИКУЛЫ — в 11-10, 14-10, МАЛЕНЬКАЯ ВЕ-РА (2 серии) — в 15-40, 18-20, 20-50.
«ВОСТОК»
РЕКС-САНИТАР — в 13-30, ЛЮ-БИ И ВЕРЬ (2 серии) — в 15, 18, 21.

КРОССВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 1. Травянистое растение, глу-хая крапива. 7. Метеорологический измерительный прибор. 8. Система норм нравственного поведения. 10. Отросток дерева; куста. 11. Широкий диван без спинки. 16. Действующее лицо оперы Верди «Отел-ло». 17. Выводок животных. 18. Старое название мельчайших организмов. 19. Молочный сахар. 20. Боковая оконечность строения или расположения войска. 22. Точка пересечения оси вращения Земли с ее поверхностью. 24. «Куда иголка, туда и...» (посло-вица). 25. Коллекционирование знаков почтовой оп-латы. 26. Огнестрельное оружие.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 2. Русский художник и музыкант историк искусства. 3. Обман, показуха. 4. Закрытое покое пространство внутри прибора, устройства. 5. Стебель и листья корнеплодов. 6. Рисунок, начер-тание букв. 8. Цитата, помещаемая в заголовок со-чинения. 9. Домашняя птица. 12. Сорт пшена. 13. Сорт кофе. 14. Стиль плавания. 15. Прозаический жанр. 21. Раздел текста, рубрика. 22. Фаза в ды-хании океана. 23. Сельскохозяйственная машина. 24. Подразделение для несения каравульной службы.

АПРЕЛИН 21-ДЭ ТОЛИЛОГДООН КРОССВОРДЫН ХАРИУНУУД

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 1. Гвардия. 7. Антисептик. 10. Фреска. 11. Циклон. 13. Вожжи. 16. Трибуна. 18. Яр-новик. 20. Плов. 21. Голиков. 22. Марс. 23. Леонора. 26. Корнель. 28. Наови. 29. Щирица. 30. Пассива. 32. Бетоннасос. 33. Малахит.
ПО ВЕРТИКАЛИ: 2. Варшава. 3. Репа. 4. Инерция. 5. Энэску. 6. Теркин. 8. Орнитология. 9. «Возвра-щение». 12. Штатель. 14. Жериков. 15. «Счастье». 17. Нагор. 19. Ровно. 24. Офицер. 25. Анафора. 26. Кипчаки. 27. Рассол. 31. Зола.

Би 16 наһатайб. Комсомолой комитетэй бүридэлдэ ородог-би. Бурядай бусад нургуули-нуудай комитетэй гэшүүдтэй бэшэг бэшэлсэжэ, һонинуудаа андалдабал баяртай байха нэм. Позиздэ дуратай хүнтэй нүхэ-сэхэ хүсэлтэйб.

Минии адрес: 671221, Сэлэн-гын район, Ноёхон тоосхон, Зургаан-Дэбэ гэхэн почтын от-делени, Коммунистическая үйлсэ, 37-1, Раднаева Эрженэдэ.

***

Би 17 наһатайб, хугжэмэй училищиде хуранаб, классиче-ска хугжэмдэ, илангала Бахай, Шубертын, Бетховеной, Шопе-най, Моцартын хугжэмүүдтэ дуратайб. Би гансал хани нү-хэдые бэшэ, харин нэгэн на-малтаниие олохо хүсэлтэйб. Классикые найшаадаг байгаа-шье хаа, мүнөөнэй хугжэмдэ — «Ласковый май», Белоусова дуратайб.

Хүүгэдые намдал адлар хуг-жэм ойлгожо, дурлажа нурга-хын тула хугжэмэй багша бо-лохо хүсэлтэйб. «Хугжэмэй та-лаар хүмүүжүүлгэ хугжэмш-ниие хүмүүжүүлгэ бэшэ, харин нэн түрүүн хүниие хүмүүжүүл-гэ болодог» (В. Сухомлинский).

670002, Улаан-Удэ хото, Ли-моновой үйлсэ, 6-4, Хороших Ольгодо.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:

670000, г. Улан-Удэ, ул. Калан-переводов — 2-40-57, корректор-даршвиин, 23. Телефоны: зам. редактора — 2-34-06, секретари-ата — 2-34-41; отделов: идео-логический — 2-43-23, социаль-но-экономический проблем — 2-43-23, писем и образования, тэ гарадаг.

Газета отпечатана в респуб-ликанской типографии Госу-дарственного комитета Бурят-ской АССР по делам изда-тельства, полиграфии и книж-ной торговли, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03436.

Редактор Александр ДРУЖИНИН.